

Форма № 09/18

Затверджена рішенням вченої ради ІДГУ
від 30.08.2018 р., протокол № 1

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ І ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Правове регулювання діяльності органів державної
влади та органів місцевого самоврядування**

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань усіх галузей знань
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність
(спеціалізація) усіх спеціальностей
(код і назва спеціальності (предметної спеціальності або спеціалізації))

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою української і всесвітньої історії та культури

протокол № 8 від 08.01.2020

Завідувач кафедри

(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова ради з якості вищої освіти факультету української філології та соціальних наук

(підпис, ініціали, прізвище) Н.О. Гончарова

Розробник програми:

Метіль Анастасія Сергіївна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри української і всесвітньої історії та культури.

Рецензент програми:

Іскров Костянтин Михайлович, кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри української і всесвітньої історії та культури.

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів:4	<i>Лекції:</i>	
	26	6
Модуль:1	<i>Практичні заняття:</i>	
Загальна кількість годин:120		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 2-4	<i>Лабораторні заняття:</i>	
Семестр: 3-8	<i>Семінарські заняття:</i>	
	22	6
Тижневе навантаження (год.):	<i>Консультації:</i>	
- аудиторне:3		
- самостійна робота:5	<i>Індивідуальні заняття:</i>	
Форма підсумкового контролю:залік		
Мова навчання: українська	<i>Самостійна робота:</i>	
	72	108

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є суспільні відносини, які складаються у процесі організації та діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.

Метою викладання навчальної дисципліни «Правове регулювання діяльності ОДВ та ОМС» є: забезпечення оволодіння студентами основними положеннями Конституції України та законодавства в галузі регулювання державної діяльності та місцевого самоврядування, зокрема: організація роботи державних органів та місцевого самоврядування, організації і здійснення законодавчої, виконавчої і судової влади та місцевого самоврядування, сприяти вихованню поваги до Конституції України та найважливіших конституційно-правових інститутів: органів державної влади і місцевого самоврядування тощо, створити передумови для вивчення ними наукової думки і практики конституційного будівництва, набуття студентами необхідної науково-методологічної підготовки, яка забезпечить їм бачення проблем законодавства і практики його застосування, шляхів їх розв'язання, використовуючи навички творчого мислення та самовдосконалення свого професійного рівня; формування навичок прийняття юридичних рішень, опанування логіки, мови та офіційно-ділового стилю документів

Основними завданнями вивчення дисципліни «Правове регулювання діяльності ОДВ та ОМС» є глибинні знання студентів, щодо:

- теоретичних питань, стосовно наукового підґрунтя і нормативного забезпечення державного будівництва і самоврядування в Україні;
- організації роботи Верховної Ради України;
- організації роботи Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;
- організації роботи Рахункової палати;
- організації роботи Президента України;
- організації роботи Ради національної безпеки і оборони України;
- організації роботи органів виконавчої влади України;
- організації роботи органів місцевого самоврядування;
- організації роботи судових і правоохоронних органів.

Передумови для вивчення дисципліни: «Теорія держави і права», «Конституційне право України».

Міждисциплінарні зв'язки: «Адміністративне право України», «Цивільне право України», «Конституційне право України».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання.

Знання:

- знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

Уміння:

- здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Комунікація :

- здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.
- здатність працювати в команді.

Автономність та відповідальність:

- здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)						Кількість годин (заочна форма навчання)							
		Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1	Тема 1. Поняття, предмет, метод, система курсу «Правове регулювання діяльності ОДВ та ОМС».	4	2	2				7	2	1	1				10
2	Тема 2. Загальнотеоретичні аспекти організації роботи органів публічної влади в Україні.	4	2	2				5							8
3	Тема 3 Організація	4	2	2				5	2	1	1				9

	роботи Верховної Ради України.													
4	Тема 4. Організація роботи народного депутата України.	4	2	2			6							8
5	Тема 5. Організація роботи Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.	4	2	2			6	1	1					9
6	Тема 6. Організація роботи Президента України.	4	2	2			5	2	1	1				9
7	Тема 7: Організація роботи Ради національної безпеки і оборони України.	4	2	2			5							8
8	Тема 8: Судова влада в Україні. Загальна характеристика	6	4	2			7	2	1	1				9
9	Тема 9: Організація роботи Кабінету Міністрів України.	4	2	2			5	1		1				9
10	Тема 10: Організація роботи центральних органів виконавчої влади в Україні.	4	2	2			6							8
11	Тема 11: Організація роботи місцевих державних адміністрацій.	2	2				5	2	1	1				9
12	Тема 12 . Організація місцевого самоврядування в Україні та робота депутатів місцевих рад.	4	2	2			6							8
	Проміжний контроль						4							4
	Разом:120	48	26	22			72	12	6	6				108

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема1 . Поняття, предмет, метод, система курсу «Правове регулювання діяльності ОДВ та ОМС».

Поняття державного будівництва та самоврядування. Наука й навчальний курс «Правове регулювання діяльності ОДВ та ОМС». Значення навчального

курсу «Правове регулювання діяльності ОДВ та ОМС» для підготовки юристів. Предмет і метод правового регулювання. Система курсу «Правове регулювання діяльності ОДВ та ОМС» та його джерела. Конституційні основи державного будівництва й місцевого самоврядування. Місце навчальної дисципліни у системі права України. Державне будівництво та самоврядування як міжгалузевий правовий інститут.

Тема 2. Загальнотеоретичні аспекти організації роботи органів публічної влади в Україні.

Поняття, види та ознаки органів публічної влади. Система органів публічної влади в Україні. Принципи організації й діяльності органів публічної влади в Україні. Функції та компетенція органів публічної влади. Форми діяльності органів публічної влади. Методи діяльності органів публічної влади.

Тема 3. Організація роботи Верховної Ради України.

Основи організації та діяльності Верховної Ради України. Організаційна будова та функції Верховної Ради України. Організаційна побудова Верховної Ради України. Організаційно-правові форми і методи роботи Верховної Ради. Сесії Верховної Ради України. Порядок проведення першої сесії Верховної Ради. Чергові та позачергові сесії Верховної Ради України. Формування депутатських груп і фракцій. Форми і методи роботи депутатських груп і фракцій. Обрання Голови Верховної Ради України, його Першого заступника та заступника. Організація роботи Голови Верховної Ради України та його заступників. Сесії Верховної Ради України. Перша сесія Верховної Ради. Розпорядок роботи. Порядок денний сесії. Ведення пленарних засідань. Прийняття рішень. Порядок голосування. Апарат Верховної Ради України: структура апарату та організація його роботи.

Тема 4. Організація роботи народного депутата України.

Основи конституційно-правового статусу народного депутата. Порядок вступу на посаду, прийняття присяги. Припинення повноважень народного депутата. Повноваження народного депутата. Методичне, інформаційне, правове та матеріально-технічне забезпечення діяльності народного депутата. Процес реалізації повноважень народним депутатом. Гарантії діяльності народного депутата України.

Тема 5. Організація роботи Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Зародження та розвиток інституту омбудсмена. Причини утворення інституту омбудсмена в різних країнах Європи. Світові моделі захисника прав і свобод людини і громадянина. Типологічні різновиди інституту омбудсмена. Завдання та принципи діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Порядок призначення, звільнення та припинення повноважень

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Організація діяльності та повноваження Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Прийом та розгляд звернень громадян України, іноземців та осіб без громадянства. Гарантії діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Тема 6. Організація роботи Президента України.

Вступ на посаду Президента України. Приведення до присяги. Прийняття присяги. Діяльність Президента України як глави держави. Забезпечення Президентом прав і свобод громадян, державного суверенітету України, додержання Конституції та законів України. Організація діяльності Президента України у взаємовідносинах з Кабінетом Міністрів України та іншими органами виконавчої влади. Організація взаємодії Президента України із законодавчою та судовою владою. Діяльність управлінських і консультативних структур при Президентові України. Адміністрація Президента України. Порядок фінансового та матеріально-технічного забезпечення державної діяльності Президента України.

Тема 7. Організація роботи Ради національної безпеки і оборони України.

Становлення Ради національної безпеки і оборони та її місце у системі державних органів. Склад і структура Ради національної безпеки і оборони. Завдання, функції та компетенція Ради національної безпеки і оборони. Порядок діяльності та акти Ради національної безпеки і оборони.

Тема 8: Судова влада в Україні. Загальна характеристика

Поняття, ознаки судової влади. Форми реалізації судової влади та її функції. Загальна характеристика системи судоустрою. Основні поняття й інститути системи судоустрою.

Місцеві суди. Апеляційні суди. Касаційна інстанція. Вищі спеціалізовані суди. Верховний Суд. Конституційний суд. Європейський суд з прав людини.

Тема 9. Організація роботи Кабінету Міністрів України.

Структура та порядок утворення Кабінету Міністрів України. Основні напрями його діяльності. Форми і методи діяльності Кабінету Міністрів України. Функції Кабінету Міністрів України. Організація роботи Кабінету Міністрів України. Акти, що видає Кабінет Міністрів України, їх юридична сила. Організація прийняття та виконання актів Кабінету Міністрів України. Організація роботи робочих органів Кабінету Міністрів України. Відповідальність Кабінету Міністрів України. Структура, функції та організація роботи апарату Кабінету Міністрів України.

Тема 10 . Організація роботи центральних органів виконавчої влади в Україні.

Основи організації і діяльності центральних органів виконавчої влади. Нормативно-правова основа організації і діяльності центральних органів виконавчої влади Система, функції та порядок утворення центральних органів виконавчої влади. Структура центральних органів виконавчої влади. Організаційна будова центральних органів виконавчої влади. Організація роботи урядових органів державного управління.

Тема 11. Організація роботи місцевих державних адміністрацій.

Основи організації і діяльності місцевих державних адміністрацій. Система, порядок утворення й будова місцевих державних адміністрацій. Функції та компетенція місцевих державних адміністрацій. Голова місцевої державної адміністрації та його заступники, їх повноваження й організація роботи. Форми і методи діяльності місцевих державних адміністрацій. Відділи, управління та інші органи місцевої державної адміністрації, її апарат, організація їх роботи.

Тема 12. Організація місцевого самоврядування в Україні та робота депутатів місцевих рад.

Поняття і система місцевого самоврядування в Україні. Територіальна громада — первинний суб'єкт місцевого самоврядування. Функції територіальних громад. Принципи місцевого самоврядування в Україні. Форми безпосереднього здійснення місцевого самоврядування Функції місцевого самоврядування в Україні Основи місцевого самоврядування. Гарантії місцевого самоврядування в Україні.

Організація підготовки і проведення виборів депутатів місцевих рад. Організація роботи депутатів місцевих рад у рада. Організація роботи депутатів місцевих рад у виборчих округах. Депутатські запити, звернення, запитання, порядок їх внесення і розгляду. Гарантії діяльності депутатів місцевих рад.

5.2. Тематика семінарських занять.

Тема 1. Поняття, предмет, метод, система курсу «Правове регулювання діяльності ОДВ та ОМС».

Тема 2. Загальнотеоретичні аспекти організації роботи органів публічної влади в Україні.

Тема 3 Організація роботи Верховної Ради України.

Тема 4. Організація роботи народного депутата України.

Тема 5. Організація роботи Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Тема 6. Організація роботи Президента України.

Тема 7: Організація роботи Ради національної безпеки і оборони України.

Тема 8: Судова влада в Україні. Загальна характеристика

Тема 9: Організація роботи Кабінету Міністрів України.

Тема 10: Організація роботи центральних органів виконавчої влади в Україні.

Тема 11: Організація роботи місцевих державних адміністрацій.

Тема 12 . Організація місцевого самоврядування в Україні та робота депутатів місцевих рад.

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин		Форми звітності
		д\ф	з/в	
	Підготовка до аудиторних занять та усіх видів контролю: <ul style="list-style-type: none">- опрацювання лекційного матеріалу;- підготовка до семінарських занять;- підготовка до проміжного контролю.	30	38	Опорний конспект лекцій, конспект семінарських занять
		11	15	
		15	15	
		4	8	
	Виконання індивідуальних завдань: <ul style="list-style-type: none">- підготовка індивідуального науково-дослідного завдання (тези доповідей, наукова стаття);- складання термінологічного словника;- написання реферату;- підготовка до презентації результатів дослідження.	42	70	Індивідуальне науково-дослідне завдання (тези доповідей, наукова стаття). Термінологічний словник Реферат Презентація
		10	20	
		10	15	
		12	15	
		10	20	
	Разом	72	108	

Орієнтовний перелік тем для виконання самостійної роботи:

1. Механізм державного будівництва, його основні елементи
2. Поняття, основні ознаки та види органів державної влади.
3. Державні адміністрації як місцеві органи виконавчої влади, їх система й особливості конституційно-правової природи.
4. Система місцевого самоврядування, її загальна елементна характеристика.
5. Особливості правового статусу виконавчих органів сільських, селищних, міських рад.
6. Місцеві референдуми та інші форми волевиявлення територіальних громад, проблеми їх правового регулювання.
7. Організаційна основа місцевого самоврядування, її загальна характеристика та проблеми розвитку
8. Матеріально-фінансова основа місцевого самоврядування, її загальна характеристика та проблеми розвитку.
9. Основні принципи й особливості служби в органах місцевого самоврядування.
10. Правові гарантії місцевого самоврядування.
11. Особливості правового статусу виконавчих органів сільських, селищних, міських рад.
12. Відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування.
13. Сучасні проблеми розвитку державного будівництва та місцевого самоврядування в контексті конституційної та адміністративної реформ.
14. Форми добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування. Муніципальний рух в Україні та на світовому рівні.
15. Загальна характеристика судової гілки влади.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю:* семінарські заняття, індивідуальні завдання.
6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота.
6.3. *Форми підсумкового контролю:* залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою та першоджерелами, а також якість виконання студентом індивідуального завдання у вигляді реферату та його презентації.

Модульна контрольна робота складається з 5 тестів, які містять лише одну правильну відповідь та 3 теоретичних питань.

Приклад:

1 варіант

Тестові завдання

1. *Первинним суб'єктом місцевого самоврядування є:*
- а) територіальна громада села;
 - б) територіальна громада селища;
 - в) територіальна громада села, селища, міста.
2. *Предметом місцевого референдуму може бути:*
- а) будь-яке питання, віднесене Конституцією України до відання місцевого самоврядування;
 - б) будь-яке питання, віднесене Конституцією України до відання місцевого самоврядування, органів державної влади;
 - в) будь-яке питання, віднесене Конституцією України, Законом України „Про місцеве самоврядування України” та іншими законами до відання місцевого самоврядування.
3. *Що не належить до повноважень ВРУ?*
- А) прийняття законів України;
 - Б) призначення позачергових виборів до Верховної Ради України у строки, встановлені Конституцією;
 - В) затвердження переліку об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації, визначення правових засад вилучення об'єктів права приватної власності;
 - Г) затвердження загальної структури, чисельності, визначення функцій Служби безпеки України, Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також Міністерства внутрішніх справ України.
4. *Суд якої інстанції займається тлумаченням норм?*
- а) місцевий;
 - б) апеляційний;
 - в) конституційний;
 - г) верховний.
5. *Ким призначається всеукраїнський референдум?*
- А) Верховною Радою України або Президентом України
 - Б) Центральною виборчою комісією
 - В) Конституційною комісією України
 - Г) усі відповіді правильні

Теоретичні питання:

- 1. Гарантії місцевого самоврядування.
- 2. Відповідальність народних депутатів.
- 3. Повноваження та призначення Конституційного суду України.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним

	матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.
--	---

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Тези доповідей	5
Термінологічний словник	5
Реферат	5
Презентація	5

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 15 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (проектор), комп'ютер (ноутбук) для використання нормативної електронної бази.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Список використаної літератури

1. Основні джерела:

1.1. Нормативна база :

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні". Відомості Верховної Ради України 1997. № 1-2. Ст. 95.
3. Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні": Наук.-практ. коментар. К., 1999.
4. Закон України "Про місцеві державні адміністрації". Відомості Верховної Ради України. 1999. № 20-21. Ст. 190.
5. Закон України "Про вибори депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів". Відомості Верховної Ради України 1998. № 3-4. Ст. 15
6. Закон України "Про всеукраїнський та місцеві референдуми". Відомості Верховної Ради України. 1991. № 33. Ст. 443.
7. Закон України "Про статус депутатів місцевих рад". Відомості Верховної Ради України. 2002. № 41.
8. Закон України "Про службу в органах місцевого самоврядування". Відомості Верховної Ради України. 2001.

1.2. Основна література:

9. Біленчук П.Д. Місцеве самоврядування в Україні (муніципальне право): Навч. Посібник. Біленчук П.Д., Кравченко В.В., Підмогильний М.В. К.: Атіка, 2010. 304 с.
10. Вакуленко В.М. Міжмуніципальне співробітництво [навч. посіб.] В.М. Вакуленко, О.С.Ігнатенко, Г.А.Борщ та ін. К.: НАДУ, «Фенікс», 2012. 576 с.
11. Гетьман Є.А. Окремі питання нормотворчої діяльності місцевих державних адміністрацій. Форум права: електрон. наук. фахове вид. 2014. №1. С. 93–96.
12. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. За ред. С. Г. Серьогіної. Х.: Право, 2010. 256 с.

13. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін.] ; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ : НІСД, 2019. 192 с.
14. Камінська Н.В. Місцеве самоврядування: теоретико історичний і порівняльно-правовий аналіз. Навч. посіб. Н.В. Каменська. К: КНТ, 2010. 232 с.
15. Коваленко А.А. Теорія і практика місцевого самоврядування в Україні. Коваленко А.А. К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2011. 464 с.
16. Колодій А.М. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: Підручник Колодій А.М., Олійник А.Ю. [за ред. Я.Ю. Кондратьєва]. К.: Юрінком Інтер, 2011. 464 с.
17. Куйбіда В.С. Організаційно-правові аспекти місцевого самоврядування в Україні: [навч. посіб.]; Відкр. міжнар. ун-т розв. людини "Україна", Вища шк. політ. лідера. К. : [Ун-т "Україна"], 2011. 158 с.
18. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук]. К: 2017.110 с.
19. Лукша О.В. Місцеве самоврядування в Україні : посібник-порадник для депутатів місцевих рад [Лукша О.В., Федів І.О.]; [за ред. М.Пітцика]. К., 2010.
20. Місцеве самоврядування та децентралізація. Законодавство (навчальний модуль) Анатолій Ткачук. К.: ІКЦ «Легальний статус». 2016. 80с.
21. Муніципальне право : підручник. П. М. Любченко. Харків : Право, 2019. 512 с.
22. Муніципальне право України [за ред. докторів юрид. наук, професорів Погорілка В.Ф., Фрицького О.Ф.]. К.: Юрінком Інтер, 2011. 350 с.
23. Муніципальне право України: підручник / за ред. Баймуратова М.О. 2-ге вид. доп. К.: Правова єдність, 2009. 720 с.
24. Основи місцевого самоврядування в Україні: конспект лекцій. [уклад.: О.С. Ігнатенко, С.М. Рюмшин]. К.: Вид-во УАДУ, 2010.
25. Тацій В.Я. Конституційно-правові засади становлення української державності. В.Я. Тацій, Ю.М. Тодика, О.Г. Данильян та ін. [за ред. 20 акад. НАН України В.Я. Тація, акад. АПрН України Ю.М. Тодики]. Х.: Право, 2009. 328 с.

1.3. Інформаційні ресурси:

Офіційні сайти державних органів:

www.rada.gov.ua/laws - офіційний сайт Верховної Ради України

www.court.gov.ua/dsa - сайт Державної судової адміністрації України

<https://www.kmu.gov.ua/ua/npasearch> - сайт Кабінету Міністрів України

<https://www.president.gov.ua/documents/all> - сайт офіційного представництва президента України

Електронні бібліотеки:

<http://www.nbuv.gov.ua> – Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського.